

UDENRIGSMINISTERIET

EUKOOR, sagsnr.: 25/01294

Den 16. januar 2025

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 27. januar 2025

SAMLENOTAT

1. Ruslands aggression mod Ukraine	2
- Politisk drøftelse	2
KOM-dokument foreligger ikke.	2
2. Forholdet mellem EU og USA.....	4
- Politisk drøftelse	4
KOM-dokument foreligger ikke.	4
3. Situationen i Mellemøsten	6
- Politisk drøftelse	6
KOM-dokument foreligger ikke.	6

1. Ruslands aggression mod Ukraine

- Politisk drøftelse

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

På rådsmødet forventes fokus på EU's militære støtte til Ukraine samt drøftelser om yderligere sanktioner mod Rusland. Den ukrainske udenrigsminister ventes at deltage virtuelt i begyndelsen af mødet. Regeringen finder det afgørende at fortsætte langsigtet og tilstrækkelig militær støtte til Ukraine og bakker op om de hårdest mulige sanktioner mod Rusland, der kan opnås enighed om i EU.

2. Baggrund

Rusland fortsætter de massive drone- og missilangreb rettet mod mål overalt i Ukraine, herunder med voldsomme angreb på landets energiinfrastruktur. Også henover julehelligdagene og i det nye år fortsatte angrebene med dræbte og sårede civile til følge. Samtidig er Ukraine fortsat presset ved fronten i det østlige Ukraine samt den russiske Kursk-region, hvor Rusland gør fremskridt, men med store tab.

Danmark har bilateralt støttet Ukraine med omkring 58,3 mia. kr. siden den russiske fuldskalainvasion i 2022, herunder ca. 53 mia. kr. i militær støtte og 5,3 mia. kr. i civil støtte. Danske fokusområder under den civile støtte inkluderer blandt andet humanitære og akutte indsatser, finansiel støtte til den ukrainske stat, retsforfølgelse, minerydning, beskyttelse af kvinder og børn, anti-korruption, støtte til genopbygning med et særligt fokus på energi, vand og social infrastruktur, hvor Danmark også har et særligt partnerskab med havnebyen Mykolaiv.

Der pågår fortsat forhandlinger om, hvordan støtten under den militære bistandsfond til støtte for Ukraine ("Ukraine Assistance Fund") på 5 mia. euro skal udmøntes i regi af Den Europæiske Fredsfacilitet (EPF), herunder fordelingen mellem refusioner til medlemslandene for bilaterale donationer, fællesindkøb i den europæiske og ukrainske forsvarsindustri samt EU's militære træningsmission for Ukraine (EUMAM Ukraine). Dertil ventes forhandlinger om et udvidet mandat for EUMAM Ukraine genoptaget i januar 2025, efter at der i november 2024 blev opnået enighed om en forlængelse af missionen til november 2026.

Det kan derudover forventes, at arbejdet med yderligere sanktioner mod Rusland vil blive drøftet.

3. Formål og indhold

Der ventes fokus på EU's militære støtte til Ukraine, herunder Ukraines behov på kort og længere sigt, inklusiv ift. ammunition, luftforsvarssystemer og træningsindsatser, samt sanktioner mod Rusland. Den ukrainske udenrigsminister forventes at deltage virtuelt i begyndelsen af mødet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen ventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser og konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er fortsat bred opbakning blandt medlemslandene til politisk, militær, økonomisk og humanitær støtte til Ukraine. Der forventes bred enighed om nødvendigheden af at intensivere leverancer af militær støtte til Ukraine, idet fordelingen af de 5 mia. euro i den militære bistandsfond til støtte for Ukraine dog fortsat udestår. Trods enighed om forlængelse af mandatet for EUMAM Ukraine udestår enighed om en udvidelse af mandatet for missionen. Der forventes generelt bred opbakning til vedtagelsen af nye sanktioner mod Rusland, herunder listninger af yderligere skibe, personer og entiteter.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen fortsætter støtten til Ukraine både politisk, militært, civilt og via støtte til privatsektoraktiviteter. Det er afgørende, at der sikres langsigtet og tilstrækkelig finansiering til militær støtte til Ukraine, både bilateralt og gennem EU, så længe dette er nødvendigt, og at støtten under den militære bistandsfond til støtte for Ukraine udmøntes hurtigst muligt. Regeringen støtter generelt en ambitiøs tilgang til et udvidet mandat for EUMAM Ukraine. Regeringen støtter fortsat op om de hårdest mulige sanktioner mod Rusland, der kan opnås enighed om i EU.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 13. december 2024.

2. Forholdet mellem EU og USA

- Politisk drøftelse

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

Der forventes fokus på EU's udenrigs- og sikkerhedspolitiske prioriteter vis-a-vis USA i lyset af den nye amerikanske administrations tiltrædelse den 20. januar 2025. Regeringen støtter EU's bestræbelser på at finde løsninger og styrke et konstruktivt samarbejde med USA, herunder særligt ift. handel og økonomisk sikkerhed.

2. Baggrund

Et stærkt og tillidsfuldt transatlantisk samarbejde er centralt for både Danmark og EU's generelle og økonomiske sikkerhed. EU og USA samarbejder tæt om en række områder, herunder handel, sikkerhed, energi og teknologi, anti-terrorisme, samt tilgangen til Rusland, Ukraine, Kina og Mellemøsten. Det er i EU's grundlæggende interesse at bevare og styrke det transatlantiske forhold.

Med tiltrædelsen af den nye amerikanske administration den 20. januar 2025 forventes USA i højere grad at fokusere på at skabe vækst og arbejdspladser i USA samt på den strategiske konkurrence med Kina.

Emnet var ligeledes på dagsordenen den 10. maj 2021 efter indsættelsen af præsident Joe Biden.

3. Formål og indhold

På rådsmødet ventes en drøftelse af det aktuelle og fremadrettede forhold mellem EU og USA. Der forventes særligt fokus på perspektiverne for samarbejdet efter indsættelsen af den nye amerikanske administration. Dertil ventes opmærksomhed omkring den nye administrations udtalelser om Grønland.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Spørgsmålet om gældende dansk ret er ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er generelt bred opbakning blandt EU's medlemsstater til det transatlantiske forhold og et tæt samarbejde med USA. På mødet forventes særlig fokus på handelsrelationen samt den fremtidige amerikansk holdning til Ukraine og Mellemøsten.

10. Regeringens generelle holdning

USA er en helt central alliancepartner for EU og Danmark på en lang række områder. Det er derfor essentielt, at det transatlantiske forhold fastholdes og styrkes.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 15. november 2024.

3. Situationen i Mellemøsten

- Politisk drøftelse

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

På rådsmødet ventes en drøftelse af den aktuelle situation i Israel, Palæstina, Libanon og Syrien. Fokus forventes at være på den katastrofale humanitære situation i Gaza, arbejdet for at opnå en våbenhvile inkl. frigivelse af alle gidsler samt konsekvenserne af Israels ophævelse af værtsaftalen med UNRWA den 28. januar. Dertil ventes fokus på fortsat understøttelse af våbenhvilen i Libanon. Endelig ventes en drøftelse af den politiske og humanitære situation i Syrien med fokus på bl.a. mulighederne for sanktionslempelse og andre tiltag, som EU kan tage for at fremme en inkluderende politisk proces i Syrien. Regeringen bakker op om hidtil vedtagne EU-erklæringer fra bl.a. DER, herunder med opfordring til våbenhvile mellem Israel og Hamas samt understregning af behovet for en tostatsløsning og regional deeskalering.

2. Baggrund (fra 12. januar)

Israel fortsætter sine militære operationer i Gaza, især i nord. Ifølge sundhedsmyndighederne i Gaza er over 45.900 palæstinensere blevet dræbt siden den 7. oktober 2023 og mere end 109.200 mennesker såret. Der vurderes at være 100 gidsler tilbage i Gaza, inkl. gidsler taget før den 7. oktober. På Vestbredden er omkring 800 palæstinensere og mindst 26 israelere ifølge FN blevet dræbt siden den 7. oktober 2023. Trods fornyet aktivitet i forhandlingerne om en våbenhvile ses endnu ingen gennembrud. Trumps mellemøstudsending, Steve Witkoff, er engageret i våbenhvileforhandlingerne og har medio januar besøgt Israel og Qatar.

Den humanitære situation i Gaza er fortsat katastrofal, og den humanitære adgang er yderst begrænset, særligt til det nordlige Gaza. Sundhedssystemet i hele Gaza er under hårdt pres, og ifølge FN dør patienter med behandlingsbare sygdomme og for tidligt fødte børn på grund af manglende medicinsk og livsreddende udstyr. De konkrete implikationer af de to israelske love mod UNRWA's, som træder i kraft den 28. januar 2025, er fortsat uklare og vil bero på deres implementering. Israel har endnu ikke fremlagt en plan for den fremtidige varetagelse af det ansvar, som indtil nu er løftet af UNRWA, men som retligt set er besættelsesmagtens overordnede ansvar. Der arbejdes fra EU's side på afholdelse af et associeringsråd med Israel forventeligt ultimo februar 2025. Ligeledes arbejdes der på en højniveaudialog med Palæstina i marts.

Våbenhvileaftalen i Libanon holder fortsat, men situationen forbliver skrøbelig, og begge parter anklager jævnligt hinanden for at bryde aftalen. Danmark støttede Libanons hær (LAF) med 10 mio. kr. i 2024, og EU er ved at mobilisere yderligere støtte til våbenhvileaftalen. Den 9. januar 2025 blev hærchefen Joseph Aoun valgt som ny præsident for Libanon efter to års vakance i stillingen.

I Syrien besøgte den tyske og franske udenrigsminister Damaskus den 3. januar 2025 på vegne af HRVP Kallas. Her gav HTS-lederen, Ahmad Al-Sharaa, positive indikationer på det fremtidige samarbejde med EU. HRVP Kallas har tilkendegivet, at man på rådsmødet bl.a. skal drøfte sanktionslempelser på udvalgte områder, som kan bidrage til at sikre en positiv udvikling i Syrien. Der er fortsat usikkerhed om de humanitære behov i Syrien, og samtidig er landet fortsat ramt af en dyb økonomisk krise, som påvirker store dele af befolkningen. Danmark har i løbet af december 2024 ydet i alt 75 mio. kr. i ekstraordinær humanitær støtte til Syrien.

Omkring Det Røde Hav og Adenbugten ses fortsat angreb fra houthi-bevægelsen mod den civile skibstrafik og internationale flådefartøjer i området samt mod det centrale Israel. Som reaktion har Israel gennemført luftangreb mod Houthi-mål i Yemen. EU's sømilitære operation EUNAVFOR ASPIDES opererer fortsat i området med henblik på at beskytte den civile skibsfart.

3. Formål og indhold

Fokus ventes at være på den aktuelle situation i Gaza og behovet for en våbenhvile, konsekvenserne af at Israels forbud imod UNRWA træder i kraft den 28. januar samt behovet for en langsigtet politisk to-statsløsning, herunder støtte til kapacitetsopbygning og reform af Selvstyret. Dertil ventes fokus på vigtigheden af at bidrage til regional deeskalering, herunder gennem understøttelse af våbenhvilen i Libanon, der står til at udløbe den 26. januar 2025. Der forventes desuden fokus på Syrien, herunder den politiske og humanitære situation, den fortsatte dialog med HTS, mulighederne for sanktionslempelse på udvalgte områder, samt andre tiltag, som EU kan tage for at fremme en inkluderende politisk proces i Syrien.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Ikke relevant.

8. Høring

Sagen har ikke været i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Trods velkendte forskelle blandt EU-landene ift. Israel/Palæstina-konflikten er der enighed om behovet for en våbenhvile i Gaza og en to-statsløsning på længere sigt. Der er derudover enighed om fordømmelse af Hamas, krav om frigivelse af gidsler, bekymring over den katastrofale humanitære situation i Gaza, samt behovet for beskyttelse af civile og øget humanitær adgang. Der er ligeledes enighed om vigtigheden af regional deeskalering og at understøtte våbenhvilen i Libanon, herunder støtte til LAF. Ift. Syrien er der enighed om at støtte en inkluderende politisk proces, der tager udgangspunkt i principperne fra resolution 2254 samt UNSE Geir Pedersens arbejde. Der er enighed om at støtte Syriens suverænitæt, territoriale integritet og uafhængighed, vigtigheden af kvinders- og minoriteters rettigheder, at skabe forudsætninger for flygtninges tilbagevenden, støtte til bekæmpelse af terror samt ødelæggelse af kemiske våben.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen bakker op om de hidtil vedtagne EU-erklæringer fra bl.a. FAC og DER, som bl.a. fordømmer Hamas, udtrykker behov for øget humanitær adgang og beskyttelse af civile i Gaza samt opfordrer til en våbenhvile og frigivelse af gidsler. Regeringen bakker desuden op om EU-erklæringen af den 31. oktober 2024, der fordømte ethvert forsøg på at hindre UNRWA's evne til at udføre sit mandat. Regeringen bakker også op om en to-statsløsning og bestræbelserne på at styrke og reformere Det Palæstinensiske Selvstyre. Regeringen bakker endvidere op om bestræbelserne på at bidrage til regional deeskalering og understøtte implementering af våbenhvilen i Libanon, herunder gennem støtte til en styrkelse af LAF med henblik på øget tilstedeværelse i det sydlige Libanon. Regeringen bakker op om sanktionslempelser på udvalgte områder for at bidrage til at sikre inkluderende politisk transition i Syrien med inddragelse af bl.a. kvinder og minoriteter. Regeringen bakker ligeledes op om den sømilitære EU-operation, EUNAVFOR ASPIDES.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 13. december 2024.